

Рекомендована д-м фармац. наук, проф. В.В. Трохимчуком

УДК 65.012.23:658.512(075)

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОВЕДЕННЯ АНАЛІЗУ ВИКОНАННЯ ПРОЕКТІВ НА ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

© Г.В. Костюк, Я.М. Деренська

ВАТ “Фармак”

Національний фармацевтичний університет, Харків

Резюме: у процесі реалізації проекту обов’язковим елементом є організація контролю за дотриманням строків, витрат, інших запланованих параметрів проекту. Одним з сучасних методів проведення аналізу виконання проекту є метод засвоєного обсягу, який дозволяє виявити тенденції параметрів робіт у ході реалізації проекту, скоригувати їх з урахуванням впливу динаміки витрат і часу.

Ключові слова: фармацевтичне підприємство, проект, вартість.

ВСТУП. Сучасне фармацевтичне підприємство повсякчас стикається з широким колом проектів, кожний з яких потребує виконання певних функцій менеджменту, в тому числі й контролю. Серед багатьох параметрів, які контролюються у ході виконання проектів – вартість (витрати, бюджет). Контроль вартості проекту можна здійснити за допомогою методу засвоєного обсягу. Цей метод заснований на визначенні відношення фактичних витрат до обсягу робіт, які повинні бути виконані на визначену дату. При цьому враховується інформація про витрати, плановий і фактичний графік робіт та дається узагальнювальна оцінка за станом робіт на поточний момент. Виявлені тенденції використовуються для прогнозу майбутньої вартості проектних робіт та визначення факторів, які впливають на графік виконання робіт.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ. Для аналізу засвоєного обсягу використовують три показники для визначення відхилення у графіку робіт та вартості: планові (бюджетні) витрати – BCWS; фактичні витрати – ACWP; засвоєний обсяг – BCWP.

Планова вартість фактично виконаних робіт або кількість ресурсу, запланована на фактично виконаний обсяг робіт на поточну дату, розраховується за формулою:

$BCWP = \text{планова вартість (BC)} \times \% \text{ використан-ня ресурсу.}$

Загальні бюджетні витрати (BC) являють собою повну вартість робіт, прийняту в базовому плані.

Бюджетна вартість (BCWS) – це частина вартості роботи, яка повинна бути засвоєна на поточну дату відповідно до базового плану (вартість роботи у розрахунку за період часу за планом), розраховується за формулою [2]:

$BCWP = \text{засвоєний обсяг} \times \% \text{ планом.}$

З огляду на те, що метод засвоєного обсягу враховує фактор часу, він дозволяє визначити як реальне відхилення за витратами, так і відставання за графіком виконання робіт.

Відхилення за витратами (перевитрати грошових коштів) являють собою величину, отриману з різниці фактичної вартості виконаних робіт (ACWP) та планової вартості виконаних робіт (BCWP). Для роботи, яка знаходиться в процесі виконання, необхідно знайти відсоткову оцінку завершеності (з точки зору витрат):

$CV \text{ (відхилення за витратами)} = ACWP - BCWP.$

Відставання від графіку визначається як різниця між плановою вартістю робіт за графіком (BCWS) та плановою вартістю виконаних робіт (BCWP).

Основною перевагою методики засвоєного обсягу є можливість “раннього виявлення” невідповідності фактичних показників проекту плановим, прогнозування на їх основі результатів виконання проекту та прийняття своєчасних коригувальних дій.

Прогнозування витрат передбачає оцінку кінцевої вартості проекту на основі інформації про витрати проекту на поточний момент часу.

Для оцінки кінцевої вартості проекту (EAC) використовується як традиційний метод оцінки, так і метод засвоєного обсягу. У фармацевтичному виробництві рекомендується використовувати метод засвоєного обсягу, оскільки він дозволяє точніше врахувати зміни у вартості та часі виконання проекту.

$EAC = \text{фактичні витрати на поточну дату} + \text{остаточна вартість проекту, скоригована з урахуванням індексу засвоєння витрат};$

$EAC = \text{фактичні витрати на поточну дату} + \text{оцінка вартості проекту, що залишилася (ETC).}$

Індекс засвоєння витрат (CPI) розраховується як відношення засвоєного обсягу до фактичних витрат [2]:

$$CPI = \frac{BCWP}{ACWP}$$

Паралельно розраховується індекс виконання графіку проектних робіт (SPI) [2]:

$$SPI = \frac{BCWP}{BCWS}$$

$$EAC = ACWP + ETC$$

З використанням цих показників оцінка витрат по завершенні (прогнозування витрат) розраховується наступним чином [2]:

1. Традиційний метод:

$$EAC = ACWP + ETC$$

2. Метод засвоєного обсягу
Оптимістична оцінка:

$$EAC = \frac{BC - BCWP}{\text{Сумарний CPI}} + ACWP$$

Песимістична оцінка:

$$EAC = \frac{BC - BCWP}{\text{Сумарний CPI} \times SPI} + ACWP$$

Також доцільно використовувати показник прогнозного відхилення вартості проекту (VAC):

$$VAC = BC - EAC$$

РЕЗУЛЬТАТИ Й ОБГОВОРЕННЯ. У ході реалізації проекту "Рідкі ліки", який реалізує БАТ "Фармак", відбулися відхилення від раніше запланованої вартості за роботою 10 (матеріально-технічне забезпечення проекту). Так, планова вартість цієї роботи на дату контролю складала 13960035,50 грн, а фактичні витрати склали 14425127,05 грн. На цю дату відсоток використання фінансових ресурсів за роботою склав 90 %, за попередніми роботами – 100 %.

У таблиці 1 наведено розрахунок показників з аналізу виконання проекту "Рідкі ліки".

Таблиця 1. Показники аналізу виконання проекту на дату аналізу

Робота	Планові витрати, грн BCWS	Засвоєний обсяг, грн BCWP	Фактичні витрати, грн ACWP	Відхилення за витратами		Відхилення за розкладом	
				CV, грн	CVP, %	SV, грн	SVP, %
1	45554,86	45554,86	45554,86	-	-	-	-
2	205628,72	205628,72	205628,72	-	-	-	-
3	210729,12	210729,12	210729,12	-	-	-	-
4	90312,48	90312,48	90312,48	-	-	-	-
5	69743,63	69743,63	69743,63	-	-	-	-
6	211659,24	211659,24	211659,24	-	-	-	-
7	90709,79	90709,79	90709,79	-	-	-	-
8	265069,68	265069,68	265069,68	-	-	-	-
9	4918,46	4918,46	4918,46	-	-	-	-
10	13960035,5	12564031,95	14425127,05	1861095,1	14,8	1396003,55	10,0
Всього	15154361,48	13758357,93	15619453,03	1861095,1	14,8	1396003,55	10,0

Індекс засвоєння витрат склав:

$$CPI = 13758357,93 / 15619453,03 = 0,88.$$

Оскільки $0,88 < 1$, це свідчить про те, що на поточну дату виконання проекту на кожну гривню коштів витрачено на 0,12 грн більше, ніж було передбачено.

Відхилення за витратами склало:

$$CV = 15619453,03 - 13758357,93 = 1861095 \text{ грн.}$$

Оскільки $1861095,1 > 0$, то це свідчить про перевищення витрат на поточну дату в розмірі 1861095,1 грн.

Індекс виконання графіку:

$$SPI = 13758357,93 / 15154361,48 = 0,91.$$

Враховуючи індекс виконання графіку, можна визначити змінну тривалість проекту: робота 10 починається на 20 місяць реалізації проекту, тому тривалість, яка може змінитися, дорівнює: $87 - 19 = 68$ міс. (загальна тривалість проекту за планом – 87 міс.).

$$T. \text{ пр. змін.} = 19 + 68 / 0,91 = 94 \text{ міс.}$$

Сумарна планова вартість виконання всього проекту складає 57066784,70 грн.

Оцінка витрат по завершенні:

– за традиційним методом:

$$ETC \text{ трад.} = 15619453,03 + (57066784,70 - 15154361,48) = 57531876,25 \text{ грн;}$$

– за методом засвоєного обсягу:

а) оптимістична оцінка:

ЕАС опт. = $(57066784,7 - 13758357,93) / 0,88 + 15619453,03 = 64833574,36$ грн;

б) песимістична оцінка:

ЕАС пес. = $(57066784,7 - 13758357,93) / 0,88 * 0,91 + 15619453,03 = 69700905,04$ грн.

Розрахуємо показник прогнозного відхилення вартості проекту за наведеними методами оцінки:

VAC трад. = $57531876,25 - 57066784,70 = 465091,55$ грн;

VAC опт. = $64833574,36 - 57066784,70 = 7766789,66$ грн;

VAC пес. = $69700905,04 - 57066784,70 = 12634120,34$ грн.

ВИСНОВКИ. Розраховані показники свідчать про те, що фактичне збільшення вартості роботи 10 на 465091,55 грн призведе до аналогічного збільшення вартості проекту в цілому. За традиційним методом показник прогнозного відхилення вартості проекту розраховується як

різниця між фактичним та плановим значення, при цьому не здійснюється коригування вартості проекту, що залишилася, на індекс засвоєння витрат та індекс виконання графіку. За методом засвоєного обсягу оптимістична оцінка витрат по завершенні, яка враховує збільшення вартості проекту за рахунок збільшення витрат, становитиме 64833574,36 грн, що свідчить про збільшення вартості проекту на 7766789,66 грн. За песимістичною оцінкою показник прогнозного відхилення вартості проекту становить 12634120,34 грн. Ця оцінка враховує збільшення кінцевої вартості проекту не тільки за рахунок збільшення витрат, а й враховуючи збільшення тривалості виконання проекту.

Як показали проведенні дослідження, для оцінки кінцевої вартості проекту доцільно використовувати метод засвоєного обсягу, оскільки він є більш раціональним, тому що дозволяє точніше оцінити зміну вартості проекту. Зміни, які відбулися в ході реалізації проекту, доводять необхідність впровадження системи контролю реалізації проекту "Рідкі ліки" з метою своєчасного реагування на зміни та зниження їх негативних наслідків.

Література

1. Батенко Л.П., Загородніх О.А., Ліщинська В.В. Управління проектами: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2003. – 231 с.

2. Мазур І.І., Шапиро В.Д., Ольдерогге Н.Г. Управление проектами: Учебное пособие / Под общ. ред. И.И. Мазура. – М.: Омега-Л, 2004. – 664 с.

ОСОБЕННОСТИ ОРГАНИЗАЦИИ ПРОВЕДЕНИЯ АНАЛИЗА ИСПОЛНЕНИЯ ПРОЕКТОВ НА ФАРМАЦЕВТИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЯХ

Г.В. Костюк, Я.М. Деренская

ОАО "Фармак"

Национальный фармацевтический университет, Харьков

Резюме: в процессе реализации проекта обязательным элементом является организация контроля за соблюдением сроков, затрат, других запланированных параметров проекта. Одним из современных методов проведения анализа выполнения проекта является метод освоенного объема, который позволяет обнаружить тенденции параметров работ в ходе реализации проекта, скорректировать их с учетом влияния динамики затрат и времени.

Ключевые слова: фармацевтическое предприятие, проект, стоимость.

PECULIARITIES OF ORGANIZATION OF CONDUCTING THE ANALYSIS OF PROJECTS' IMPLEMENTATION AT PHARMACEUTICAL ENTERPRISES

H.V. Kostyuk, Ya.M. Derenska

JSC "Pharmac", National Pharmaceutical University, Kharkiv

Summary: in the process of project realization the organization of control for keeping the terms, charges and other planned parameters of a project is an obligatory element. One of the modern methods of conducting the analysis of

project implementation is a method of the mastered volume which allows to find out the tendencies of work parameters during realization of project, to correct them taking into account the influence of dynamics of charges and time.

Key words: pharmaceutical enterprise, project, value.

Рекомендована д-м фармац. наук, проф. Б.П. Громо́виком

УДК 615.12:330.113:006.34:167

МЕТОДОЛОГІЯ ВИЗНАЧЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ТА РЕГУЛЯТОРНИХ ЧИННИКІВ РЕГУЛЮВАННЯ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ЇХ СПІВВІДНОШЕННЯ ТА ВЗАЄМОДІЇ

© **А.С. Немченко, А.А. Котвіцька**

Національний фармацевтичний університет, Харків

Резюме: обґрунтовано визначення регуляторних та соціальних чинників регулювання фармацевтичної діяльності. Визначені основні елементи соціальної складової засад регуляторної політики та основні засоби її реалізації. Проаналізовано нормативно-правові документи, що регулюють фармацевтичну діяльність. Виділено основні тенденції, що склалися, зокрема, в напрямку бюджетного регулювання, і які впливають на соціальну ефективність і спрямованість державної політики у фармації.

Ключові слова: фармацевтична діяльність, регулювання.

ВСТУП. Проблематиці визначення основних напрямків та чинників регулювання фармацевтичної діяльності приділялася достатня увага з боку науковців. При цьому слід назвати роботи, в яких висвітлюються як загальні питання здійснення державного регулювання, його економічних та правових засад [8], так і наукові дослідження, в яких визначаються галузеві аспекти соціальної політики у фармації [5, 6].

Разом із цим досить актуальна та практично значуща низка проблем функціонування фармацевтичної галузі, зокрема співвідношення соціальних та регуляторних (дозвільних) чинників, що визначають національну політику в цій сфері, практично залишилася поза увагою науковців, незважаючи на свою актуальність. Актуальність та практична значущість обраної проблематики підсилюється тими змінами та тенденціями, які останнім часом спостерігаються у державній політиці, що стосується фармації. Метою нашого дослідження є наукове обґрунтування визначення соціальних та регуляторних чинників регулювання фармацевтичної діяльності, їх співвідношення та взаємодії.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ. Фармацевтична галузь, як і охорона здоров'я в цілому, відчувають на собі різні форми і методи державного регулювання, найчастіше не завжди ефективного й адекватного. У 2003 р. в Україні був прийнятий

Закон “Про основи державної регуляторної політики в сфері господарської діяльності”, що визначив правові та організаційні основи державної регуляторної політики в сфері господарської діяльності. Законом визначені принципи державної регуляторної політики, поняття і види регуляторних актів, основні етапи їх розробки і прийняття, система регуляторних органів, їх обов'язки із здійснення регуляторної політики [1]. За більш ніж дворічний період дії закону накопичилася певна практика його застосування, виявлені здобутки і прорахунки. Недоліком запровадженої цим законом процедури розробки і затвердження регуляторних актів стало те, що при здійсненні регуляторної політики на державні регуляторні органи не покладається обов'язок враховувати соціальні аспекти регуляторної політики, зокрема соціально-економічні наслідки регуляторних актів. Це не тільки не узгоджується із вимогами чинного законодавства, спрямованого на реалізацію основних соціальних гарантій, зокрема Законом України “Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії” [2], а й призводить до нівелювання соціальної складової державної політики в цілому. Тим часом ст. 2 Закону України “Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії” передбачає обов'язковість врахування державних соціальних стандартів